

Departamentul de Relații Internaționale și Integrare
Europeană

Program managerial 2020-2024

Consolidare instituțională și dezvoltare didactică

lect. univ. dr. Cucută Radu-Alexandru
2020

Cuprins

Context	3
Dezvoltare instituțională	4
1. Discutarea colectivă a direcțiilor de dezvoltare ale Departamentului	4
2. Statutul DRIIE – transformarea în facultate.....	5
3. Digitalizarea	5
4. Rapoarte privind activitatea Consiliului și Senatului	6
5. Atragerea studenților străini – internaționalizare	6
6. Structuri clare de comunicare și de promovare	7
7. Parteneriate instituționale și internaționale pentru Departament.	8
8. Oportunități de angajare	8
Dezvoltarea dimensiunii didactice	9
1. Verificarea eseurilor de admitere, a lucrărilor semestriale și a tezelor de disertație. Adoptarea unei politici de zero toleranță față de plagiat	9
2. Stabilirea unei grile standardizate de notare transparente a lucrărilor de admitere și a tezelor de disertație.	9
3. Stabilirea unor ierarhii clare în urma admiterii și disertației. Premiarea lucrărilor.....	9
4. Introducerea unei proceduri de discutare a planului de învățământ pentru masteratele DRIIE înainte de reacreditarea acestora.....	10
5. Introducerea în planurile de învățământ a cursurilor fundamentale	10
Relația cu masteranzii	11
1. Consolidarea mecanismelor de feedback.....	11
2. Acțiuni de sprijinire a cercetării în rândul masteranzilor.....	11
Dezvoltarea cercetării	12
1. Crearea unei structuri care să sprijine activitatea de cercetare a membrilor DRIIE	12
2. Situația și popularizarea activității centrelor de cercetare (inclusiv bugete). Traduceri DRIIE	12
3. Cooperare mai strânsă cu biblioteca.....	13
4. Implicarea doctoranzilor în activitatea Departamentului	13
5. Consolidarea direcțiilor aparent „exotice” – Lumea a Treia	13
6. Buget pentru evenimente. Organizarea de prelegeri anuale.....	14
7. Sprijinirea Europolity.....	14
8. Membership în organizații internaționale și participarea la conferințe internaționale.....	14
Concluzii	15
Bibliografie	15

Program managerial 2020-2024.

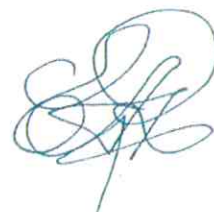
Consolidare instituțională și dezvoltare didactică

Context

Sistemul educațional românesc se confruntă cu problema semnificativă a scăderii numărului de potențiali studenți. Dincolo de cauzele mai largi ale acestui fenomen (scăderea demografică, numărul redus de elevi care promovează examenul de bacalaureat, creșterea numărului de studenți care aleg să urmeze cursurile unor universități din străinătate, credibilitatea și legitimitatea procesului educațional), presiunile exercitate asupra structurilor educaționale sunt evidente. Incidența epidemiei de coronavirus și efectul pe care desfășurarea online, previzibilă în acest moment, a orelor în învățământul pre-universitar complică semnificativ un peisaj social nefavorabil la prima vedere pentru DRIIE. Mai mult, numărul de absolvenți de bacalaureat în 2020, după prima sesiune, este mai mic decât în estimările ARACIS și MEN, avute în vedere de actualul program managerial al rectorului SNSPA¹. Chiar dacă aceiași factori afectează și celelalte universități, precum și instituțiile de învățământ din străinătate, eventualul efect pozitiv nu poate fi decât unul pe termen scurt și cu finalitate incertă. Este puțin probabil ca desfășurarea online a procesului educațional în România și în străinătate să conducă la un număr mai mare de potențiali masteranzi, în mod consistent, în favoarea DRIIE. Mai mult, în condițiile în care există universități din străinătate care practică un nivel de taxare comparabil cu cel din România sau care oferă chiar acces gratuit la programe de studiu universitare sau masterale, reducerea intensității călătoriilor sau incertitudinea legată de impactul epidemiei nu par a afecta aceste tendințe demografice relativ constante și consistente.

Departamentul de Relații Internaționale și Integrare Europeană are o istorie și o tradiție de necontestat în domeniul științelor sociale din România, drept cea mai veche structură din domeniu, având practic un rol fondator pentru universitate. Ca atare, este părerea autorului acestui document că gestionarea acestor probleme strategice trebuie să pornească de la utilizarea avantajelor DRIIE: pregătire, transparență, apropiere de studenți, prestigiu academic. DRIIE beneficiază de una dintre cele mai bine pregătite resurse umane în peisajul universitar din România. Aprecierea studenților pentru activitatea didactică este demonstrată de numărul important de cadre didactice care au primit din partea organizațiilor studențești unele distincții

¹ Remus Pricopie (2019), *O nouă etapă: SNSPA, actor european și partener global. Program managerial 2020-2024*, p. 10, disponibil la http://snspa.ro/wp-content/uploads/2019/11/Program_Managerial_2020_2024_Remus-Pricopie.pdf, consultat la 27.07.2020

precum cea de „Profesor Bologna” este relevantă în acest sens (nu mai puțin de cinci titulari ai DRIIE au acest statut²). Vocea cadrelor didactice a DRIIE este prezentă în dezbaterile academice și publice din societatea românească, în timp ce comunicarea cu masteranzii, alături de funcționarea eficientă, poziționează DRIIE într-o postură favorabilă în perspectiva gestionării acestor provocări.

În aceste condiții, consider că problemele evidențiate pot fi depășite cu succes prin măsuri de creștere a vizibilității Departamentului, prin măsuri de creștere a calității academice și didactice a programelor masterale și printr-o campanie integrată de comunicare, toate bazate pe transparență și proceduri instituționale clare și legitime. În baza experienței didactice și academice, câștigate în cadrul acestui Departament, consider că discutarea și implementarea propunerilor descrise în cadrul acestui program pot contribui de o manieră semnificativă la consolidarea instituțională și dezvoltarea didactică a Departamentului.

Dezvoltare instituțională

1. Discutarea colectivă a direcțiilor de dezvoltare ale Departamentului

Este evident că DRIIE este una dintre structurile care a încercat să se adapteze la realitățile structurale ale sistemului educațional din România. Acest proces trebuie, fără îndoială, să continue. Cu toate acestea, este important ca procesul de discutare și elaborare a planurilor de dezvoltare a departamentului să fie transparente și să implice întreg colectivul DRIIE, din motive de legitimitate, de eficiență și de coerență. În egală măsură, este important ca aceste discuții să aibă în vedere și strategia de dezvoltare a Departamentului sub aspect financiar.

Totodată, este utilă **organizarea periodică a unor ședințe ale Departamentului**, care să dezbată aceste subiecte și să constituie o componentă binevenită de informare reciprocă a membrilor acestora cu privire la proiecte individuale și colective. Nu în ultimul rând, este binevenită organizarea unei **ședințe anuale în care membrii departamentului să prezinte propriile publicații**, pentru a stimula cooperarea academică și activitatea de cercetare a membrilor DRIIE.

În îndeplinirea obiectivelor mandatului, mă bazez în primul rând pe colegi. Cred în **funcționarea Departamentului prin strânsa legătură dintre Consiliu și membrii DRIIE**. În egală măsură, urmărirea acestor obiective presupune consultarea periodică a colegilor din DRIIE în cadrul ședințelor (organizate la intervale regulate, minim semestrial și ori de câte ori situația o impune) și votul electronic sau fizic pe marginea opțiunilor strategice.

Indiferent de rezultatul prezentei competiții interne, cel mai important obiectiv al oricărei conduceri a Departamentului trebuie să fie **continuitatea practicilor manageriale**, a procedurilor existente, profitând de experiența și calitatea corpului profesoral al

² Este vorba despre Nicolae Toderaș (2010), Iordan Gheorghe Bărbulescu (2011), Radu-Alexandru Cucută (2012), Mihai Cercel (2017), Radu-Sebastian Ungureanu (2019). Pentru lista completă a cadrelor didactice care au primit această distincție vezi <https://profitari.ro/profesori-bologna/>, consultat la 02.08.2020

Departamentului. Valorificarea cu succes a resursei umane a Departamentului și a experienței ei în organizarea de evenimente și a procedurilor normale ale vieții academice (admiteri, examene etc.) este esențială pentru succesul DRIIE, alături de preocuparea continuă pentru menținerea standardelor academice.

În același timp, adaptarea continuă la contextul social presupune o **dezbatere consistentă și constantă la nivelul DRIIE**, dublată de o analiză colegială continuă a politicilor publice din domeniul educației. Pentru a ne adapta, trebuie să anticipăm cât mai exact tendințele socio-demografice, trebuie să identificăm un profil al potențialilor masteranzi, din țară și din străinătate, trebuie să analizăm comparativ dinamica internă a ofertei educaționale a celorlalte universități din țară și din străinătate (vezi, mai jos, propunerile legate de internaționalizare), trebuie să discutăm direcțiile de dezvoltare și, cel mai important, să anticipăm sensul transformărilor sistemului educațional post-universitar. Toate aceste obiective nu pot fi realizate în lipsa unei analize care să fie supusă dezbaterii.

Nu în ultimul rând, este important de menținut **avantajul comparativ în raport cu alte departamente de specialitate: experiența corpului profesoral al DRIIE** trebuie valorificată în continuare, atât la nivelul dimensiunii de cercetare, cât și la nivelul activității didactice.

2. Statutul DRIIE – transformarea în facultate

În ciuda rolului fondator al DRIIE în raport cu Universitatea, statutul Departamentului a reprezentat constant o sursă de preocupare pentru mai mulți dintre membrii acestuia. Numeroase sincope administrative sunt legate de poziția instituțională incertă, în ciuda autonomiei funcționale a DRIIE. În acest context, am în vedere **depunerea tuturor eforturilor necesare pentru a investiga posibilitatea și încerca de a demara din nou procesul de transformare a DRIIE în facultate distinctă a SNSPA.**

În cazul în care, din motive necunoscute autorului acestui material, această perspectivă este închisă, trebuie discutată cu maximă responsabilitate în interiorul Departamentului și cu restul structurilor Școlii cea mai bună soluție administrativă pentru preservarea poziției și specificului DRIIE.

3. Digitalizarea

Indiferent dacă actuala situație legată de evoluția epidemiei va permite reluarea activității în sediul SNSPA sau nu, este evident că o adaptare procedurală și instituțională la realitatea unei activități online mult mai intense este necesară. Adaptarea activității DRIIE presupune urmărirea mai multor obiective complementare:

- **Asigurarea soft-urilor capabile să suporte un sistem de videoconferințe** cu numere mari de participanți (100 de participanți). Fie că este vorba despre Zoom sau Webex (sau alte platforme cu funcționalitate similară), DRIIE are nevoie de acces direct la aceste instrumente esențiale pentru menținerea activității. În cadrul GSARI (Grupul de Studii Avansate în Relații Internaționale³) am organizat deja conferințe și evenimente online, cu participare internațională - evident ca sistemul folosit atunci

³ Detalii privind activitatea GSARI pot fi găsite la <https://gsari.wordpress.com/>, consultat la 29.07.2020

are limitele sale evidente, legate în special de interacțiunea redusă, dar are și avantaje semnificative, precum costuri reduse, organizare mult mai facilă etc.;

- **Achiziționarea și utilizarea de soft-uri care ușurează sarcina predării online**, în funcție de specificul disciplinelor și de nevoile didactice imediate;
- **Investiția în logistica adițională** impusă de desfășurarea activității online: creșterea capacității de stocare, pentru a susține interacțiunea mai intensă pe platformă, înregistrările video ale cursurilor și seminariilor, un site mai dezvoltat. Poate fi avută în vedere achiziționarea unei *Network Attached Storage*, pentru nevoile Departamentului, accesibilă tuturor colegilor și care poate favoriza mutarea în *cloud* a unei părți semnificative a activității didactice și administrative⁴;
- **Organizarea de cursuri pentru îmbunătățirea calității predării online**. Dincolo de experiența evidentă a membrilor DRIIE, specificul interacțiunii online presupune adaptarea manierei de predare, iar deprinderea unor noi formule de comunicare și de transmitere a informațiilor către masteranzi se poate dovedi utilă, în special pentru colegii cu experiență didactică mai redusă;
- **Crearea unui ghid de bune practici**, în baza experienței câștigate în ultimul semestru;
- **Optimizarea platformei**, ca modalitate principală de interacțiune cu masteranzii, alături de instruirea membrilor DRIIE pentru a se familiariza cu facilitățile oferite de acest instrument în activitatea administrativă și didactică;
- Investigarea posibilității **introducerii catalogului online**.

4. Rapoarte privind activitatea Consiliului și Senatului

Dinamica Departamentului nu poate conduce la rezultate favorabile decât în condițiile în care reprezentarea în forurile de conducere și de decizie ale universității funcționează transparent. Sper ca împreună cu membrii Departamentului care fac parte din Senat, precum și cu membrii Consiliului, să putem oferi **informări periodice despre agenda și deciziile structurilor de conducere ale Școlii**. Așa cum am menționat însă anterior, cred că orice decizie presupune consultarea extinsă a membrilor DRIIE.

5. Atragerea studenților străini – internaționalizare

Principala problemă cu care o eventuală dimensiune internațională a Departamentului s-ar confrunta este reprezentată de identificarea nișei care ar putea fi exploatată. Potențialii studenți din statele occidentale sunt în mod evident foarte dificil de atras. Similar, studenții admiși sau care doresc să studieze la universități de top din statele vest-europene nu pot reprezenta o țintă legitimă, chiar și în condițiile unor costuri mai reduse ale taxelor de școlarizare.

⁴ *Network Attached Storage* este o soluție de stocare de date pentru o rețea de calculatoare și/sau terminale mobile. Spre deosebire însă de serverele clasice, atașarea acestor dispozitive la rețea oferă avantajul unui acces mai rapid la fișiere, o configurare mai simplă și o administrare mai facilă. Variantele mai moderne permit și accesarea de la distanță, inclusiv de pe terminale mobile ale fișierelor, ceea ce poate ușura munca online.

Studentii din state care doresc să adere la UE sau să dezvolte o relație cu UE sau cu spațiul euro-atlantic (Ucraina, Turcia, Republica Moldova, Bosnia-Herțegovina, Serbia, Muntenegru, Macedonia, Georgia, Albania, Kosovo, Armenia) pot fi atrași atât de prestigiul universității, de relevanța sa transatlantică și de spectrul unei diplome din Uniunea Europeană.

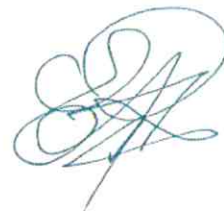
Pentru ca o astfel de strategie să fie una de succes, vor fi necesare câteva paliere de acțiune:

- **Branding în limba engleză** – pachet de prezentare (broșuri, materiale prezentare etc). Este important de identificat conținutul legat de activitatea și istoria Departamentului și a Universității, care să fie inclus în comunicarea instituțională – istoria recentă, rolul în democratizarea României, rolul în direcția transatlantică etc.;
- **Infrastructură funcțională de site-uri** (pentru Departament, care să detalieze și să faciliteze procesul de înscriere);
- **Campanie de promovare pe rețele sociale**, cu o abordare interactivă foarte pronunțată (în special în zonele vizate) – Facebook, Instagram și Twitter în special, dar și YouTube și LinkedIn. **O comunicare mult mai asertivă a DRIIE** în spațiul online în limba engleză, în special în ceea ce privește posibilitatea de admitere și echivalarea studiilor;
- Este utilă, de asemenea, **participarea la târguri de educație internaționale** organizate în statele menționate (în regiune, în special). Pachetul de comunicare trebuie să includă materiale care să prezinte oferta educațională a Departamentului, procedura de admitere, materiale promoționale etc.;
- **Adoptarea de proceduri** care să faciliteze înscrierea rapidă și cu cât mai mici eforturi a candidaților;
- **Utilizarea absolvenților DRIIE**, ca element cheie al procesului de comunicare. Poate fi avută în vedere sprijinirea creării unei organizații care să grupeze un număr cât mai mare de alumni ai Departamentului și care să asiste în comunicarea publică a acestuia, accentuând dimensiunile calității academice și ale angajabilității;
- **Creșterea ofertei de cursuri în limba engleză**, eventual prin corelarea eforturilor cu alte structuri ale Școlii.

6. Structuri clare de comunicare și de promovare

Este importantă **generarea unei dezbateri despre modul în care DRIIE comunică** cu publicul, canalele preferate, mesajele care trebuie transmise, informația care trebuie generată pentru platformele online, echipa și bugetul de comunicare. În egală măsură, regândirea site-ului ca platformă de comunicare, trebuie avută în vedere, nu numai din perspectiva facilitării accesului la informație, ci și din optimizării sale pentru a permite accesare lui pe platformele mobile, utilizate cu o frecvență în creștere de masteranzi.

Îmbunătățirea structurii de comunicare și promovare, a cărei activitate să fie supusă dezbaterii și aprobării colegiale, este necesară în acest context. Ea poate cădea în responsabilitatea unuia dintre cadrele DRIIE, asistat în realizarea sarcinilor administrative și de comunicare de mai mulți doctoranzi/ asistenți de comunicare.

7. Parteneriate instituționale și internaționale pentru Departament

După modelul de succes în cazul Americii Latine, o mare parte a contactelor avute în cadrul Departamentului, ca furnizor de expertiză, pot fi și trebuie revalorificate, cu un accent semnificativ pus în plan regional: Balcani, Estul Europei, Orientul Mijlociu. Oferirea de cursuri de scurtă durată, în afara ofertei educaționale directe, poate reprezenta o modalitate de valorificare adițională a expertizei DRIIE. Formula propusă de Facultatea de Științe Politice, „Programul școala permanentă” și care constă în oferirea de cursuri de specializare și recalificare pentru persoane de peste 30 de ani poate fi avută în vedere ca model⁵. În plus, poate fi explorată ideea organizării de stagii de „vizită” pentru membrii DRIIE sau doctoranzi, în parteneriat cu instituții de cercetare sau universități din regiunile amintite, pentru sprijinirea perfecționării didactice sau susținerea inițiativelor de cercetare.

8. Oportunități de angajare

Unul dintre factorii care contribuie direct la atractivitatea programelor masterale este **percepția angajabilității după absolvirea studiilor**. Din păcate, în domeniul științelor sociale paleta opțiunilor și evoluția pieței muncii este una nefavorabilă. Este util însă de avut în vedere crearea unor canale informale prin care, anual sau la doi ani, cei mai buni absolvenți ai DRIIE să aibă șansa de a candida pentru posturi în instituții publice sau să fie atrași de școală într-o infrastructură de cercetare (centre) net îmbunătățită. Orice reușită la acest nivel trebuie valorificată în procesul de comunicare.

În egală măsură, poate fi explorată **cooperarea cu actori din mediul privat**, care să poată oferi în paralel cu cursurile și seminariile DRIIE module de pregătire profesională, cu propriul personal, dar cu sprijinul infrastructurii universității, care să faciliteze integrarea rapidă pe piața muncii a masteranzilor, succesul acestor inițiative urmând a face obiectul comunicării publice. Am în vedere investigarea posibilității de a oferi cursuri de pregătire pentru concursurile organizate de instituții publice (precum MAE), alături de posibilitatea organizării unor cursuri de formare profesională ș.a.m.d.

⁵ Cristian Părvulescu (2016), *Curajul de a întreprinde. Cadru dezvoltării strategice a Facultății de Științe Politice în anii 2016-2020*, p. 7, disponibil la <http://snsps.ro/wp-content/uploads/2017/11/Program-Managerial-Cristian-Pirvulescu.pdf>, consultat la 29.07.2020

Dezvoltarea dimensiunii didactice

1. Verificarea eseurilor de admitere, a lucrărilor semestriale și a tezelor de disertație. Adoptarea unei politici de zero toleranță față de plagiat

Problema lucrărilor plagate nu este numai o problemă de respectare a normelor etice și a probității academice, ci și o problemă de credibilitate. În condițiile în care una dintre țintele predilecte ale media au fost universitățile care au permis astfel de practici, departamentul trebuie să aibă în vedere **protejarea propriei imagini**.

Totodată, în condițiile în care SNSPA dispune de softuri de verificare a lucrărilor, depunerea în format electronic a eseurilor de admitere, eseurilor semestriale și a tezelor de disertație ar trebui să fie obligatorie, alături de verificarea lor pentru originalitate academică. Nu în ultimul rând, instituirea procedurii ar putea permite prevenirea situațiilor de „reciclare” a lucrărilor de licență – cazuri în care masteranzi au promovat întreg ciclul de învățământ folosit fragmente și teza de licență integral (ca teză de disertație) au fost consemnate.

Gestionarea acestei probleme nu trebuie făcută din perspectivă punitivă, ci având în vedere **creșterea calității acestor lucrări și instituționalizarea normelor de etică academică**, într-o manieră proporțională, urmând indicațiile din punctul 7.2 al Cartei SNSPA⁶.

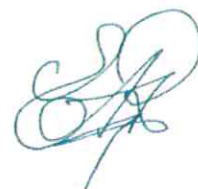
2. Stabilirea unei grile standardizate de notare transparente a lucrărilor de admitere și a tezelor de disertație

O altă problemă semnalată în mai multe rânduri de masteranzi este reprezentată de transparența procesului de notare și variația semnificativă a notelor, în special în ceea ce privește admiterea și susținerea tezelor de disertație. Este utilă în aceste condiții elaborarea unei grile de notare, în urma unei **dezbatere comune** a membrilor Departamentului, care să stabilească o listă de criterii de notare a lucrărilor de admitere sau de disertație.

3. Stabilirea unor ierarhii clare în urma admiterii și disertației. Premiarea lucrărilor

Una dintre problemele principale ale admiterii și sesiunii de susținere a disertației este tocmai lipsa unei ierarhii clare pentru masteranzi. Stabilirea acesteia ar putea fi folosită în egală măsură drept **modalitate de promovare a imaginii Departamentului**. Dincolo de utilitatea promovării burselor, un element substanțial după recente lor majorări, este utilă premiarea anuală, la fel ca în marile universități occidentale, a celor mai bune disertații și eventual, nu neapărat anual, ci în cazurile extraordinare, fiind sprijinită **publicarea acestor lucrări de către o editură relevantă din România**. Toate aceste măsuri pot fi promovate în comunicarea periodică normală a departamentului. Un juriu alcătuit din cercetători de prestigiu poate desemna învingătorii acestei competiții (inițiativa în sine poate fi folosită ca oportunitate de promovare).

⁶ SNSPA (2019), *Carta Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative din București*, pp. 51-52, disponibilă la <http://snspa.ro/wp-content/uploads/2019/10/Carta-SNSPA-2019.pdf>, consultată la 25.07.2020

4. Introducerea unei proceduri de discutare a planului de învățământ pentru masteratele DRIIE înainte de reacreditarea acestora

Unul dintre punctele prin care DRIIE a reușit să atragă în repetate rânduri un număr semnificativ de masteranzi la cursurile sale a fost reprezentat de coerența programelor sale masterale. Evident, reacreditarea programelor masterale este o sarcină care trebuie realizată de către departament. Conținutul planurilor ar trebui însă să suporte o amplă discuție la nivelul catedrei sub două aspecte: coerența programelor de învățământ, respectiv corelarea lor cu programele similare ale universităților din România și din străinătate, urmată de adaptarea în consecință a planurilor. Opinia absolvenților DRIIE ar putea fi, de asemenea, unul dintre factorii care să ghideze acest proces.

5. Introducerea în planurile de învățământ a cursurilor fundamentale

În condițiile în care un număr în creștere de masteranzi sunt lipsiți de cunoștințele fundamentale în ceea ce privește științele sociale, în general, și cu privire la știința politică în particular, modificarea planurilor de învățământ într-o manieră care să reflecte și să răspundă acestei provocări este imperativă. **Cursurile de istorie, economie, filosofie politică, doctrine și ideologii, metodologie a cercetării sociale sunt imperative pentru succesul întregului demers educațional pe care se bazează Departamentul.** Aceste cursuri pot avea un statut opțional, pentru a nu încălca programul, fiind vizați în primul rând absolvenții care nu au o pregătire universitară de specialitate. Eforturile întreprinse de GSARI în ultimii patru ani, la care am participat direct, care au constat în organizarea unor prelegeri generale despre epistemologia cercetării sociale, metodologia cercetării, concepte fundamentale în științele politice și relații internaționale, arată că există un real interes al masteranzilor pentru aceste inițiative.

În acest context se impune o reevaluare a planurilor de învățământ a.î. pe baza unor principii mai coerente: – eliminarea unor suprapuneri între cursuri, alături de diversificarea acestora din oferta de cursuri a altor structuri SNSPA (în baza mecanismului creditelor transferabile), oferta educațională să câștige în atractivitate, fără sacrificarea standardelor de calitate. În egală măsură, este util de explorat posibilitatea organizării unor programe de mobilitate masterală, după modelul programului Erasmus, în cooperare cu alte centre universitare din România (Cluj, Iași, Timișoara etc.).

Relația cu masteranzii

1. Consolidarea mecanismelor de feedback

Una dintre calitățile DRIIE este tocmai nivelul ridicat de transparență și comunicare cu masteranzii. **Mentținerea și dezvoltarea acestui mecanism de interacțiune și feedback** cu masteranzii este esențială pentru vizibilitatea publică și mai ales calitatea actului educațional, în consonanță cu obiectivul 8 al Programului managerial SNSPA – o *proiecție posibilă* – 2012-2016, revalidat de comunitatea academică a universității în 2016 și 2020⁷, respectiv cu principiul 2.6 Calitate, din cadrul Programului managerial pentru funcția de Director al Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană⁸.

Dincolo de imperativul comunicării online, **adoptarea unui program de consultații** cu masteranzii, alături de participarea reprezentanților acestora la ședințele Departamentului, unde sunt discutate chestiuni care îi privesc direct, pot întări componenta de comunicare directă a DRIIE.

Opinia studenților cu privire la activitatea departamentului trebuie să fie unul dintre factorii care să ghideze organizarea și desfășurarea activității didactice. Este utilă regândirea procesului de evaluare, din punct de vedere metodologic, sub mai multe aspecte: reconstruirea chestionarului, colectarea datelor (gândirea unor mecanisme care să crească acuratețea răspunsurilor, precum și rata respondenților), interpretarea acestora, urmată de implementarea de măsuri care să vină în întâmpinarea problemelor formulate de masteranzi.

Din punct de vedere calitativ, pentru obținerea unor informații cât mai profunde, se poate gândi și formularea **unor ghiduri de interviu** (aplicate reprezentanților masteranzilor și, în măsura posibilului, oricui este dispus să participe, sau prin implicarea unor colegi din alte departamente/structuri ale Școlii pentru purtarea unor discuții cât mai sincere). În plus, se pot organiza întâlniri directe cu studenții o dată/semestru, la care să participe conducerea Departamentului, alte cadre didactice ș.a.m.d. Un alt instrument util care trebuie avut în vedere este digitalizarea evaluării cursurilor și programelor de către masteranzi, prin folosirea în acest scop a platformei online. Astfel, după finalizarea cursului, masteranzii își pot exprima opinia cu privire la acesta, prin completarea unui chestionar, feedback-ul oferit în acest fel fiind util pentru îmbunătățirea continuă a ofertei și a calității didactice din DRIIE.

2. Acțiuni de sprijinire a cercetării în rândul masteranzilor

Participarea masteranzilor la activitatea de cercetare, dincolo de activitatea didactică și de evaluare propriu-zisă, este importantă pentru pregătirea continuă a masteranzilor, precum și pentru asigurarea unei baze cât mai mari de selecție în privința studiilor avansate. Am în vedere

⁷ Remus Pricopie, *op. cit.*, p. 8

⁸ Iordan Gheorghe Bărbulescu (2017), *Program managerial pentru funcția de Director al Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană*, p. 4, disponibil la http://snsps.ro/wp-content/uploads/2017/11/program_managerial_IGB.pdf, consultat la 29.07.2020

crearea unei conferințe anuale, dedicată exclusiv participării studenților și masteranzilor, în condițiile în care conferințele studențești sunt din ce în ce mai puține la nivel național. Aceasta poate fi realizată în cooperare cu organizațiile studențești, fiind găzduită de Departament. În paralel, este utilă investigarea posibilității desfășurării anuale a unei **școli de vară**, respectiv a unei **școli de iarnă**, organizate de DRIIE. Aceste evenimente care trebuie deschise și studenților de la ciclul de licență, pot reprezenta o oportunitate nu numai pentru atragerea viitorilor masteranzi, ci și pentru mediatizarea favorabilă a activității de cercetare și didactice a DRIIE.

Un alt obiectiv urmărit este reprezentat de **sprijinirea asociațiilor și inițiativelor studențești**, precum și a **grupurilor de discuție și lectură**. Experiența de peste cincisprezece ani, ca membru al GSARI, arată interesul ridicat al masteranzilor pentru aceste inițiative, precum și importanța sprijinului oferit de DRIIE pentru desfășurarea lor. În definitiv, cea mai bună publicitate pentru Departament este reprezentată tocmai de comunicarea necontrolată de DRIIE – informațiile transmise direct de către masteranzi prezintă cea mai mare credibilitate pentru terți.

Dezvoltarea cercetării

1. Crearea unei structuri care să sprijine activitatea de cercetare a membrilor DRIIE

Sprijinirea cadrelor didactice ale DRIIE în activitatea de cercetare presupune nu numai asigurarea bazei materiale și a infrastructurii de cercetare, ci și acordarea sprijinului instituțional pentru demararea cu succes a inițiativelor de cercetare: procesul de aplicare pentru granturi și proiecte de cercetare, informarea cadrelor didactice cu privire la oportunități de publicare și competiții de proiecte. Coordonarea eforturilor este binevenită pentru creșterea vizibilității și, în definitiv a punctajelor cadrelor didactice mai puțin experimentate. Am în vedere **consolidarea poziției de „secretar științific” al DRIIE**, care să coordoneze această activitate de informare și sprijinire a cercetării, sprijinit de un doctorand/asistent de cercetare. În ceea ce privește dimensiunea granturilor și proiectelor, cred că este important ca Departamentul să continue să acorde sprijinul său tuturor inițiativelor individuale sau colective, facilitând cooperarea dintre cadrele didactice.

2. Situația și popularizarea activității centrelor de cercetare (inclusiv bugete). Traduceri DRIIE

La nivelul departamentului sau al universității funcționează mai multe centre de cercetare cu o activitate relativ lipsită de vizibilitate publică sau academică. Este utilă o discuție despre modul în care poate avea loc o susținere mai puternică a acestora și, inclusiv, posibilitatea comasării lor, în condițiile resurselor limitate disponibile în acest scop la nivelul departamentului/universității. De asemenea centrele pot fi avute în vedere nu numai ca zone capabile să producă analize și produse destinate presei sau mediului de afaceri, ci și ca formule prin care cei mai buni absolvenți sau doctoranzi pot rămâne legați de Departament și după

terminarea studiilor. Implicat, trebuie avută o discuție cu privire la coordonarea și finanțarea lor la nivelul DRIIE.

Opțional, poate fi avută în vedere, în special pentru programele în limba română, oportunitatea traducerii unor articole sau volume importante, folosite în activitatea didactică, cu implicarea eventuală a doctoranzilor, care să poată fi publicate de una sau mai multe edituri din România, cu suportarea de către acestea a plății aferente drepturilor de autor. Acestea pot servi nu numai procesului didactic direct, ci pot contribui și la creșterea experienței academice a doctoranzilor, precum și la creșterea profilului academic al DRIIE.

3. Cooperare mai strânsă cu biblioteca

Este utilă pentru desfășurarea în condiții cât mai eficiente a activității didactice, a unei popularizări a bibliotecii, care nu poate avea loc decât în condițiile unei mai largi transparențe. Totodată, opinia membrilor Departamentului cu privire la achizițiile de carte sau accesul la baze de date trebuie luată în calcul în formularea politicii de achiziție a bibliotecii.

4. Implicarea doctoranzilor în activitatea Departamentului

Din păcate, de foarte multe ori, doctoranzii nu se cunosc între ei. Orice proces de dezvoltare academică presupune un dialog consistent, care să conducă la rafinarea ipotezelor de cercetare. În egală măsură, o implicare consistentă în procesul didactic contribuie la pregătirea unei teze consistente din punct de vedere academic. Este necesară o implicare mai consistentă a doctoranzilor în activitățile Departamentului, pentru a stimula interacțiunea și dialogul acestora, procese benefice pentru propria pregătire.

Organizarea unor work-shop-uri academice pentru doctoranzi, care să presupună discutarea de teme de cercetare și a unor opere relevante pentru științele sociale, în general, precum și pentru relațiile internaționale și integrarea europeană, în particular, poate servi ca un instrument adițional al pregătirii și implicării doctoranzilor în activitatea de cercetare.

Întrucât, se poate presupune, mulți dintre doctoranzi sunt interesați de o carieră academică, ei pot fi „inițiați”, sub coordonarea titularilor de curs/seminar, în activitatea didactică (de exemplu, să susțină două seminarii/semestru, implicați în notare ș.a.m.d.).

5. Consolidarea direcțiilor aparent „exotice” – Lumea a Treia

Unul dintre lăitmotivele politico-mediatică din spațiul public este reprezentat de pierderea „contactelor” cu statele din Lumea a Treia stabilite anterior. Este evident că nișa de studiu în această direcție, precum și de instruire, este absentă, fie că vorbim de spațiul comunicării, fie de cel al științei politice. Dezvoltarea relațiilor cu spațiul academic din Asia, America de Sud și Africa oferă SNSPA nu numai o posibilitate de creare de contacte inexistente în România, ci și de oferire de specializări „exotice”, care nu sunt acoperite, pentru moment, în oferta universitară din țară (sau chiar din Europa). Concomitent, internaționalizarea poate lua mai multe aspecte:

- **Proiecte de cercetare** (studiul relațiilor dintre România și state din Lumea a Treia), proiecte care pot fi eventual extinse la anvergură europeană prin cooptare de

parteneri. Este utilă investigarea perspectivelor deschise de consorțiul european CIVICA – Universitatea Europeană de Științe Sociale;

- **Formule modulare de instruire**, de scurtă durată. Oferirea de cursuri intensive cu privire la un spațiu politico-regional (ex. Orientul Mijlociu, Africa de Nord, Asia de Sud-Est, America Latină), la care să participe și cadre didactice din spațiile respective.
- **Construirea de module în oferta universitară** și eventual specializări (Studii Africane, Studii Asiatice), cu eventual sprijin din partea mediului privat sau diplomatic;
- În paralel, este util de considerat **multiplicarea programelor de studii în limbi străine** (în special limba engleză), care ar putea atrage și un număr mai mare de studenți Erasmus din statele UE (predarea în limba română este, fără îndoială, un obstacol, pentru o mare parte a masteranzilor interesați).

6. Buget pentru evenimente. Organizarea de prelegeri anuale

Pentru a crește intensitatea promovării Departamentului, este necesară organizarea intensă de evenimente (așa cum este, bunăoară, **Bucharest Security Conference**, în a cărei organizare Departamentul este implicat) – nu neapărat mari, dar care să genereze conținut mediatic semnificativ în rețelele sociale, precum și o implicare semnificativă a masteranzilor și studenților. Alocarea unui buget modest fiecărui cadru didactic pentru organizarea acestor întâlniri, dezbateri și de discuții pe teme de interes la alegerea fiecăruia ar putea reprezenta o oportunitate comunicațională pentru DRIIE.

Totodată, după modelul departamentelor altor universități, găsesc oportună organizarea a **două prelegeri anuale**, una din domeniul relațiilor internaționale, și alta din domeniul integrării europene, care să fie ținute de personalități din spațiul academic relevante prin activitatea lor pentru aceste domenii. Prelegerile devin astfel o oportunitate pentru creșterea vizibilității academice și publice a DRIIE.

7. Sprijinirea Europolity

Progresele înregistrate de revista de specialitate a Departamentului trebuie recunoscute și sprijinite în continuare, prin asigurarea atât a personalului necesar funcționării unei publicații care își poate asuma obiectivul ambițios al **accederii în lista publicațiilor ISI**, cât și a resurselor financiare aferente. Pentru aceasta, este nevoie de alocarea unor resurse bugetare adecvate, atât pentru promovare, cât și pentru motivarea financiară a personalului implicat în activitatea revistei.

8. Membership în organizații internaționale și participarea la conferințe internaționale

Una dintre modalitățile prin care conectarea cu spațiul de dezbateri, politic și academic occidental poate fi realizată este prin înscrierea personalului didactic în asociațiile profesionale din regiune și internaționale. Plata cotizației ar putea fi asumată la nivel de departament sau universitate. Poate fi gândit de asemenea un **buget** care să asigure fiecărui membru al corpului didactic **participarea anuală la o conferință** importantă din domeniu.

Concluzii

Obiectivul principal al acestui program este atât de a dezvolta, la nivelul Departamentului, obiectivele generale, stabilite de programul managerial al Rectorului, cât și de a continua efortul depus anterior în DRIIE. Obiectivele adiacente, discutate în prezentul document, conturează o strategie de dezvoltare bazată pe o prezență publică și o comunicare mai activă, valorificarea experienței considerabile a cadrelor didactice, capacitatea de muncă și de organizare a personalului administrativ, o amprentă online mai bine conturată, deschiderea către internaționalizare și posibila modificare a statutului internațional al DRIIE. Toate acestea în schimb nu pot fi realizate decât dacă au în centru dimensiunea didactică și interesele și preocupările masteranzilor, în condițiile unui efort colegial susținut. Indiferent de opiniile și interesele academice individuale, sper că documentul de față poate reprezenta un punct util de pornire a unei discuții structurate despre cum vedem și cum putem construi în continuare viitorul DRIIE.

Bibliografie

- ANOSR, Profesori Bologna, disponibilă la <https://profitari.ro/profesori-bologna/>, consultat la 02.08.2020
- Bărbulescu, Iordan Gheorghe (2017), *Program managerial pentru funcția de Director al Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană*, p. 4, disponibil la http://snsa.ro/wp-content/uploads/2017/11/program_managerial_IGB.pdf, consultat la 29.07.2020
- GSARI, <https://gsari.wordpress.com/>, consultat la 29.07.2020
- Părvulescu, Cristian (2016), *Curajul de a întreprinde. Cadrul dezvoltării strategice a Facultății de Științe Politice în anii 2016-2020*, p. 7, disponibil la <http://snsa.ro/wp-content/uploads/2017/11/Program-Managerial-Cristian-Pirvulescu.pdf>, consultat la 29.07.2020
- Pricopie, Remus (2019), *O nouă etapă: SNSA, actor european și partener global. Program managerial 2020-2024*, p. 10, disponibil la http://snsa.ro/wp-content/uploads/2019/11/Program_Managerial_2020_2024_Remus-Pricopie.pdf, consultat la 27.07.2020
- SNSA (2019), *Carta Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative din București*, pp. 51-52, disponibilă la <http://snsa.ro/wp-content/uploads/2019/10/Carta-SNSA-2019.pdf>, consultată la 25.07.2020

